2008 жыл, 2-чи ДЕКАБРЬ, ГЕУЮРГЕ КЮН. №231 (18082)

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН БЕРИ ЧЫГЪАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ 3 СОМДУ

АЧЫЛЫУ

Транзит транспорт Нальчикни тышы бла барлыкъды

Шабат кюн «Кавказ» автомобиль жолну Нальчикни тышы бла баргъан кесегинде жанны жол комплекс къуурачлы халда ачылгъанды. Аны биринчи кесегин ачыугъа КъМР-ни Президенти Арсен Каноков, РФ-ни Транспорт министерстворсуну Федеральный жол агентстворсуну башчысыны орунбасары Анатолий Чабунин, РФ-ни Транспорт министерстворсуну Федеральный жол агентстворсуну Север-Кавказ автомобиль жолланы управлениясыны таматасы Гаиоз Маккиев, КъМР-ни Правительстворсуну Председатели Андрей Ярин, КъМР-ни транспорт, связь эм жол мюлк министри Ануарби Суншев къатышхандыла.

Къызыл лентаны кесерни аллында къуралгъан митингде жангы жолну ишлегенлеге грамотала бла ачча саугъала берилгенди. «Экономиканы битеу бёлюмлерин да айнытыуда жолланы магъаналары бек уллудуа, аны себепли биз федеральный арагъа бизге болушханлары ючюн бек ыразыбыз» -деген Арсен Каноков. Ол, КъМР-де къуру федеральный жолла ишлеу бла чекленип къалмай, республиканы эллени ичлеринде да жолланы къурулушлары жаны бла уллу программа жашауда бардырылгъанын чертгенди. «Къабарты-Малкъарда жолланы ишлеуге, жол къурулушчулагъа да уллу эс бурулады, алагъа хар жаны бла да онг бериледи»,-деп белгилегенди Анатолий Чабунин. Ол айтханнга кёре, республиканы жол мюлкюню холлайы бек игиди, аны себепли бу сферада ишле андан ары бардырыллыкъдыла.

Жолну бу кесегинде муну бла ючюнчю комплекс ачыпады. Ол КъМР-ни ара шахарындан транзит транспортну ауурлугун кетерликди. Саулай хайырланылыргъа берилсе уа, Север Кавказны беш республикасыны, Ставропольну да жерлери бла ётген машина жол къоркъуусузлукъну бла таплыкъны бек бийик излемлерине келишген, халкъла аралы жюк ташыугъа жарагъан биринчи категориялы жолгъа айланырыкъды.

Ючюнчю комплекс да ючге бёлюнюп ишленеди. Хайырланылыргъа берилген биринчи кесегни узунлугу 3,83 километрди. Экинчи кесегин да (ол 12 километрди) 2010 жылда ишлеп бошаргъа белгиленеди. Аны жерин хазырлау жаны бла ишле шёндю окъуна башланнгандыла. Ючюнчю кесегине жетгенде уа, битеу комплексни асфальт эм бетон бла жабаргъа, къыйырларын бегейтирге, ортасын айырыргъа белгиленеди. Нальчикни тышы бла баргъан ючюнчю комплексни къурулушу 2006 жылдан бери федеральный бюджетни ачхасына бардырылады.

Къабарты-Малкъарда федеральный жолланы ишлеуде белгиленнген борчланы замананында эм тынгылы тамамларгъа кюрешедиле. Регион эм муниципальный жолланы айнытыуну перспектив планлары жарашдырылгъандыла. Инженер-транспорт инфраструктураны, ол санда элледе да, ачча бла жалчытыу эм айнытыу жаны бла шарт мадарла этиледиле. Социальный эм культура объектлеге бла учреждениялагъа элтген жолла тапландырыладыла. Регион жолланы ишлеу эм тап халгъа келтириу жаны бла быйыл 10 айны ичинде тамамланнган иш 62 процентге аслам болгъанды.

МЕЧИЛАНЫ Асхат.
КъМР-ни Президентини бла Правительстворсуну пресс-службасы.

Суратланы **Р. МАМИЕВ** алгъанды.

КЪМР-ни Парламентини Президиумунда

Хар вопросну магъанасы уллу

КъМР-ни Парламентини Президиумуну Бечелланы Илиясны башчылыгъында бардырылгъан кезиулю жыйылыуунда депутатла республиканы законла чыгъарыучу органны жангыдан жыйыллыкъ юнюн тохташдыргъандыла, аны повесткасын да къабыл кёргендиле. 2008 жылда 18-чи декабрьде бардырыллыкъ жангы жыйылыуларында депутатла «Къабарты-Малкъар Республиканы 2009 жылгъа республикалы бюджетини юсюнден», «Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентине депутатланы айырыуну юсюнден» КъМР-ни Законуна тюрлениуле кийириую юсюнден», «Къабарты-Малкъар Республикада автомобиль жолланы бла орталыкъ предпринимательствону юслеринден», «Къабарты-Малкъар Республикада урунууда къоркъуусузлукъну юсюнден» законпроектлени сюзерикдиле.

Андан сора да, ала Къабарты-Малкъар Республиканы 2009-2011 жыллагъа орта болжаллы финанс планны сюзерге белгилейдиле. «Къабарты-Малкъар Республиканы оноуунда болгъан башланнган эм орта профессионал билим берген учреждениялада окъуучланы стипендияларыны ёлчемлерини юслеринден», «Билим берииую юсюнден», «Юйюрню, ананы, атаны эм сабийлени къорулауну юсюнден» КъМР-ни Законларына тюрлениуле кийирилликдиле.

Парламентни Президиуму бу жыйылыуунда уа Уруну эм социальный политика жаны бла комитетни председатели Жанатайланы Салим депутатланы къарауларына «Къабарты-Малкъар Республикада гражданланы бирбир къауумларына къырал социальный болушлукъ бериую юсюнден» КъМР-ни Законуну 10-чу статьясына тюрлениуле кийириую юсюнден» КъМР-ни Законпроектни бергенди. Ол билдиргеннге кёре, саулукъ сакълауну, социальный, ветеринар къырал службаланы, билим бериую, культураны эм спортну элледе жашагъан эм ишлеген специалистлерине къыралны жанындан социальный болушлукъгъа ай сайын 200 сом тёленеди. Законпроектде уа 2009 жылда 1-чи январьдан башлап ол ачханы ёлчемин 300 сомгъа жетдирирге белгиленеди.

Депутатла дагъыда Россейни башха субъектлеринден коллегиалларыны законодательный башламчылыкъларын сюзгендиле. Аграрный политика эм табийгъатны хайырланыу жаны бла комитетни председателини заместители Сафарби Маремуковну айтханы бла «Эл мюлк жерлени хайырланыуну юсюнден» Федеральный законнга тюрлениуле кийириую юсюнден» федеральный законну проектин Россейни Федерацияны Федеральный Жыйылыууну Къырал Думасыны къарауурна бериую юсюнден вопрос сюзюлгенди. Жанатайланы Салим аскерге 2007 жылда чакъырылгъан аскерчилени юйюрлерине пособияла бериую, беш эм андан да кёп сабий ёсдюрген юйюрлени жашау болумларын игилендириую юсюнден къыралны Президентине этилген обращение бла шагъырейлендиргенди.

Парламентни ишин къурау, регламент эм депутат этика жаны бла комитетни председатели Владимир Маховну билдириуюне тынгылагъандан сора Президиумну членлери КъМР-ни законла чыгъарыучу баш органыны Сыйлы грамотасы бла бу адамланы саугъаларгъа оноу этгендиле: Евтушенко Галина Николаевнаны –бийик профессионал билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» къырал билим бериу учреждениясы медицина факультетини терапия кафедрасыны доцентин, Сокурова Евгения Михайловнаны- чекленген жууаплылыгы болгъан «Россия» къонакъ юй» обществону генеральный директорун.

Жыйылыуда «правительствону сагъат» да болгъанды. Анда « Къабарты-Малкъар Республикада 2008-2011 жыллада гражданланы къоркъуулу жашау юйледен кёчюрюню» эмда «Къабарты-Малкъар Республикада 2008-2011 жыллада кёп фатарлы юйледе тынгылы ремонт бардырыуну юсюнден» республикалы адрес программа къалай толтурулгъанларына къаралгъанды (аны юсюнден отчёт басманлаларыкъды).

Люба БАТЫРОВА.
КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

КЕНГЕШ

Эм башха тамамланмагъан проблемаланы салыргъа

Кабарты-Малкъарны Президентини республиканы районларыны бла шахарларыны администрацияларыны башчылары бла кезиулю кенгешинде Зольск эм Элбрус районланы экономика эм социально-политика болумлары тинтилгенди. Жыйылыуну КъМР-ни Президенти Арсен Каноков ачханды эм бардырыгъанды.

Ол Зольск районну экономикасы эл мюлк бла Элбрус районну уа промышленность эм туризм бла байламлы болгъанлыкъгъа, аланы айныуларында бирчалыкъла бардыла, дегенди. Сёз ючюн, Элбрусну шимал этегин айнытыу бла байламлы ишле жашауда бардырылсала, аны хайырын Зольск район да кёрлюкдю.

Арсен Каноков районла бюджетлюкде дотацияны болгъанларын белгилегенди. «Андан кетерге инвестиция проектле себеплик этерикдиле, - дегенди Президент. – Биз бу кюнледе Инвестиция советде бу районла хазырлагъан беш проектни сюзгенбиз. Ала жашауда бардырылсала, районланы айныуларына себеплик этерикленирине сёз да жокъду. Аны ючюн бу ишни андан ары бардырыргъа керекди».

Ызы бла Арсен Каноков Руслан Фировну КъМР-ни культура эм асламлы информация органларны министри эм Залимгери Хагасовну Нальчик шахарны администрацисыны башчысыны къуллугъун толтургъанлары бла алгъышлагъанды эм ишлерин жууаллы бардырыргъа чакъыргъанды.

Зольск районну болуму бла аны администрацисыны башчысы Мачраил Шетов шагъырейлендиргенди. Ол билдиргеннге кёре, районда 19 эл барды. Битеу да бирге анда 50217 адам жашайды, ала 40 миллетни келечилеридиле. Районну экономикасында бла бюджет сферада 5,2 минг адам ишлейди, орталыкъ иш хакъ 4533 сомгъа жетеди.

Къабарты-Малкъарны Президентини буйругъуна тийишлиликде районну 2007-2011 жыллада социально-экономикасын айнытыу жаны бла программа жарашдырылгъанды. Анда аслам эс инвестиция проектлеге бёлюнеди.

Районну экономикасы асламында эл мюлк бла байламлыды. Мында жаланда 7 промышленный предприятие барды. Озгъан жылда битеу да бирге эл мюлк предприятияла 1777,7 миллион сомгъа продукция чыгъарыгъанды, жылны ахырына аны 1797,3 миллион сомгъа 2011 жылгъа дери уа 1824,3 миллион сомгъа жетдирирге белгиленеди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жетишим

«Нальчик» - бек иги регион банк

«Россейли банкланы ассоциациясы», «Регион банкланы «Россия» ассоциациясы», «Миллет банк журнал», «Россия» банкны болушлугъу бла Халкъла аралы IX банк форумну чеклеринде Москвада Банкирни юкюне аталгъан къууанчлы ингир бардырыгъандыла.

Байрамгъа Россей Федерацияны власть бутакъларыны барысыны да келечилери, бёлюмлени таматалары, федеральный ведомстволаны, бек уллу россейли кредит-финанс учреждениляны башчылары, белгили жамауат къуллукъчула, аламлы басма органланы келечилери къатышхандыла.

Россейни Миллет банк саугъасын къууанчлы халда бериу бардырылгъанды. Онбир номинациягъа кёре итогла чыгъарылгъандыла. «Бек иги регион банк» деген номинацияда ООО «Нальчик» банк хорлагъаннга аналгъанын белгилен айтырга тийишлиди. Аны башчысы КъМР-ни Парламентини депутаты Эндрейланы Борис Къабарты-Малкъаргъа «Алтын къанатлы аслан» деген саугъаны алып келгенди.

МОТТАЙЛАНЫ Светлана.
Суратны **ТОЛГЪУРЛАНЫ Камал** алгъанды.

Жангыдыкъда

Бузукъчуланы тутаргъа юйренедиле

Кариб тенгизде Россейни бла Венесуэланы аскер – тенгиз кючлери уллу юйренилени башлагъандыла. Алагъа Север тенгиз флотну 4 кемеси, ракетала бла сауутланнган «Пётр Великий» деген флагман крейсерни башчылыгъы бла эм Венесуэланы жанындан юч фрегат – аскер крейсер кемеле - къатышырыкъдыла.

Ала бузукъчулукъ этген кемелени къалай сюрюрге, тыяргъа боллукъ мадарларла, онглагъа юйренирикдиле. Аны бла бирге тенгиз аскерчиле тутхан кемеледен жюклени алыргъа, жюзюп бара тургъанлай отлукъ бла жалчытыугъа да юйренирикдиле. Ол кезиуде кемелени палубаларына къонуучу – учуучу авиацияны ишлеюне артыкъда уллу эс бурулукъды.

Космос станциягъа 2,5 тонна жюк тапдырылгъанды

Америкалы шатл хауа кеме халкъла аралы космос станциядан Жерге къайтханда белгиленнген аэродромда юч кере кюнаргъа кюрешип, болалмагъандан сора (хауа болум осал эди) запас аэродромгъа къонгранды. Энди чоллакъ кемени кеси аэродромуна тапдырыр ючюн, эки миллион чакълы бир доллар къоратыргъа керекди. Аны бла бирге космос станцияда уа ары келген россейли хауа кемеден 2,5 тонна жюкню (оборудованияны, аш-азыкъны, Жангы жылгъа саугъаланы) къотара турадыла.

Аварияны заранын кетередиле

Северодвинскеде дизель электростанциягъа от тюшюп, битеу генераторла кюйгендиле, 3000 чакълы бир адам электрокючюз къалгъандыла. Шахарда социальный магъаналары болгъан объектле – школла, сабий садла, больницала электрокючю кеслеринде болгъан резерв источникледен алып ишлейдиле.

Кюйгенлени орунларына Сахалинден аллай электростанцияланы келтирип орнашдырыр мадарланы эте турадыла.Ол жумушлагъа, баям, бир ыйыкъ чакълы кетерикди.

Басмагъа **ХУЧИНАЛАНЫ Ануар** хазырлагъанды.

ЧОМАРТЛЫКЪ

Саугъагъа – автобус

Баксанёнок элни биринчи номерли орта школуну педагог коллективи эм окъуучулары кёп болмай ахшы саугъа кьоллу болгъандыла – алагъа жаппажангы, ичи ариу жарашдырылгъан «ПАЗ» автобус берилгенди. «Билим бериу» деген миллет программаны жашауда бардырыуну юсю бла угъай. Бу огъурлу ишни Бахсан районда белгили предприниматель Хамид Башоров этгенди.

Ол а эсленмей къалмагъанды. Анга жораланнган къууанчха, педагогладан, окъуучуладан сора да, район эм эл администрацияланы келечилери, элни ветеранлары къатышхандыла. Анда сёлешгенле предпринимательге жюрек ыразылыкъларын билдиргендиле эм ол аны биринчи огъурлу иши болмагъанын айтхандыла.

С. КИМОВ.

ЖЫЙЫЛЫУ

Жангы окъуу стандартла. Ол деген неди?

Бу кюнледе КъМР-ни Билим бериу эм илму министерстворсу «Битеулю билим бериуню кыырал стандартларын жарашдырыу» деген ат бла кенгеш бардырыгъанды. Анга битеулю билим бериу программаланы «Эврика» институтуну эксперти Сергей Горохов, билим бериу эм илму министр Сафарби Шхагапсоев, район администрацияланы билим бериу управлениялары келечилери, устазла къатышхандыла.

Кенгешни ача, Сафарби Хасанбиевич алгъаракъда Москвада бу проблемагъа аталгъан семинар болгъанын билдиргенди. Ол семинарда «Эврика» институтуну директору Александр Адамский министерстворну билим бериую сферасында надзор эм контроль этиу жаны бла департаментини башчысы Жаппуланы Тамарабла Тырнауз шахарны экинчи номерли школуну директору Гулийланы Ханафийни атларды бла билим бериюню жангырыгъуна салгъан кыыйынлары ючюн Ыспас къагъат жибергенин да билдирип, аланы алгъышлагъанды.

Андан сора министр кенгеше келгенлеге республиканы школлары, кыыралны бирси окъуу учреждениляры, 2009 жылдан башлап жангы окъуу стандартлагъа кёре ишлериклерин эм ала устазлагъа хакъ тёлеуню да жангы системасына кёчериклерин билдиргенди. Ызы бла сёзню С. Гороховго бергенди. Сергей Владимирович , бери келгенлеге ыразылыгъын билдире, Татьяна Саенкону (Май район) бла Фатима Шогенованы (Бахсан район) «Эвриканы» атындан Ыспас къагъытла бла саугъалагъанды.

Андан сора ол жыйылгъанланы аллында «Изменение представлений о качестве в образовании и формирование стандарта нового поколения» деген темагъа лекция окъугъанды, бюгюннгю школну советлени заманындагъы школ бла тенглешдиргенди. Биз не бек кюреше эсек да, алыкъа школ алайынлай, кеси аллына ишлеген, жамаятдан айырылгъан органнга ушагъанлай къалгъанча кёрюнеди, дегенди. Окъутуюйретиу процессни юсюнден айта, ол сабийлени жаланда шартланы эсде тутаргъа кюйретиу бла чекленип къалмай, аланы оюмларгъа, тарыхха кёз къарамларын ачыкълай билиргe юйретирге керекликсин чертгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ЖАЗЫЛЫЫУ - 2009

Хурметли жамауат!

«ЗАМАН»- миллетибизни жангыз газетиди. Аны бетлеринде малкъар халкъны культурасыны, тарыхыны, бюгюннгю жашауну, айтхылыкъ адамларыны, жетишимлерини эмда жарсыуларыны юсюнден басмаланнган тынгылы материалланы сиз бир башха изданияда табаллыкъ тюйюлсюз.

Алайды да, себеп болугъуз кесигизни газетигизге, жазылыгъыз! Сокъуранмазсыз, тюз сайлау эттенигизге тюшюнюрсюз.

«Заман» газетни редколлегиясы.

Бизни индексибиз - 51532

Ёлка къайгъыгъа киргендиле 2 бет

2008 жылны январь-сентябрь кезиуюнде Къабарты-Малкъар Республиканы социально-экономика болуму 3 бет

Элинги оюму- неден да багъалыды 4 бет

Байчеккуланы Саида - эм хунерли 4 бет

Эм башха тамамланмагъан проблемаланы салыргъа

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеги.

«Эллени 2012 жылгъа дери социально-экономикаларын айнытыу» программада эллилени жашау болумларын игилендириуге аслам эс бурулады. Зольск районда 2007 жылда 10 миллион 978 минг сомгъа 1026 квадрат метр жашау журт сатып алынгнанды. Аны хайырындан 17 юйюрню жашау болумлары игилендирилгенди. Аладан 7 миллион 684 минг сомгъа къыралны жанындан субсидияла берилликдиле. Быйыл а 22 юйюрге 1560 квадрат метр жашау журтну сатып алыргъа неда ишлетирге 15 миллион 600 минг сомгъа субсидияла берилирге тизмеге къошулгъандыла, аладан бюгюнлюкге 10,92 миллион сомгъа субсидияла этилгендиле.

Мачраил Шетов дагъыда районну промышленностну, жашау журт - коммунальный мюлкюню, къурулушу, саулукъ сакълауну, билим берииую, культураны болумуну юсюнден айтханды.

Арт заманда районда демографияда иги жанына тюрлениуле бардыла. «Саулукъ сакълау» миллет проектни хайырындан 2007 жылда, аны аллында жыл бла тенглешдиргенде, тугъан сабийлени саны 34 процентге кёбейгенди, ёлгенле уа 6 процентге аз болгъандыла.

Ызы бла Эльрус районну администрациясыны башчысы Сотталаны Къурман сёлешгенди. Ол айтханнга кёре, бюгюнлюкде районда 10 элде бла Тырнауз шахарда битеу да бирге 35026 адам жашайды. Аладан 62 проценти урунургъа жараулу жыл сандайыла. Экономиканы тюрлю-тюрлю сфераларында 6677-си ишлейди. Ишсизлени саны 2005 жыл бла тенглешдиргенде 1,4 кереге азайтылгъанды. Орта эсеп бла иш хакъ 7725 сомгъа жетеди, ол а 2006 жыл бла тенглешдиргенде, 1,5 кереге ёсгенди.

Районну экономикасыны айныуу жарашдырыу промышленность, къурулуу, рекреация бла байламлыды. Жарашдырыучу промышленностда 7 предприятие барды. Аладан айырмалыгъа «Каббалкгипсни» санаргъа боллукъду. Ол бир жылгъа 100 минг тонна продукция чыгъарады. Эльрус районну экономикасыны айныуунда Тырнауузну таубайыкъландырыу комбинатына уллу ышаныулукъ этилледи.

Кёп жылладан бери Тырнауузда жылыу болмагъаны адамланы къыйнагъанлай тургъанды. Алай мында жангы модуль котельняла ишлеп башлагъанлы, шахар жылыу бла толусунлай жалчытылынгганды. Дагъыда 24 жангы ишчи жер къуралгъанды. Котельняланы жангыртыу ишлеге битеу да 7,4 миллион сом къоратылгъанды. Сотталаны Къурман шахарчыланы атындан аны ючюн Арсен Каноковха ыразылыгъын билдиргенди.

Эльрус районну айныуунда турист-рекреация комплекс энчи жерни алады. Приэльбрусье курортну Россейде тау-лыжа туризм рынокда юлюшю уллуду. Бюгюнлюкде районда 4250 кюнакъ сыйынырча 39 кюнакъ юй барды.

Арт заманда комплексни инфраструктурасын айнытыу жаны бла бир ненча магъаналы иш бардырылгъанды, ол санда Азауну бла Старый Кругозорну байлагъан гондол канат жол хайырланылыргъа берилгенди, таулыжа трассала кенгертилгенди, Эльрусдан «Онбирини ышыгъына» дери турист комплексни ток бла жалчытыу жаны бла ишле бардырыладыла, Бахсан черкеде Азауга, Чегетге, Тегенекли элге элтген кёпюре жангыртылгъандыла, дагъыда Огъары Тегенеклиге элтген жолда жангы кёпюр ишленгенди эм башха быллай магъаналы ишле бардырылгъандыла.

Алай жууукъ заманда тамамланылыргъа керекли ишлени тизмеси да уллуду. Ол санда Азауда бла Чегетде машиналаны салырча жерле ишлетирге, Тегенеклини бла Элбрусну суу бла жалчытырга, бу эки элде бла Нейтринода котельняла ишлетирге, жолланы кенгертирге эм башхала.

Сотталаны Къурман дагъыда район социальный политика жаны бла къаллай ишле бардырылгъанлары юсюнден айтханды, ол санда билим берииуде, саулукъ сакълауда, культурада. «Билим бериу» миллет проектни хайырындан районну билим берген учреждениялары 938 минг сомгъа оборудование келтирилгенди. Школлагъа 6 автобус, интерактивный доскала, химия эм физика кабинетле берилгенлиле. Битеу школла да Интернетге къошулупдуда.

Кенгешни ахырында Арсен Каноков эки районну да айныу амаллары уллу болгъанларын чертгенди эм районланы администрацияларыны башчылары докладларында районларын ачыкълагъанда, иги кёрюмдюгюн белгилеп къоймай, проблемалагъа эм аланы кетериу жоллагъа аслам эс бёлюргъа кереклисин чертгенди. Кенгеште айтылгъанны эсге алып, тийишли оноу къабыл этилгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Жангы окъуу стандартла. Ол деген неди?

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеги.

- Окъуучуну жаланда ариу жаза билгенинден хайыр чыгъарыкъ тюйюлдю, - дегенди Горохов. – Ол кесини жазгъанына магъанасын, аны къаллай журукълагъа кёре этгенин да ангыларгъа керекди. Школларыбызны бошаргъанланы 40 проценти «ючлеге» окъуучанладыла. Биз а терсликни жаланда окъуучуну кесине салабиз. Игиди, сабийни ата-анасы анга болушлукъ этала эселе, аны репетиторгъа жиберирча къолайлары бар эсе. Ол заманда окъуучу «тёртле», «бешле» да алыр. Аллай болушлугъу жокъ эсе уа? Аны себепли школлада тёрели болумну бир кесек «бузаргъа» тийишлибиз. Жангы стандартлагъа кёчюню юсюнден да аны ючюн айтабыз.

Лекцияда бюгюннгю школланы бошаргъанланы, алгъынча, окъуугъа кёл салгъанларына кёре, училищелеге, техникумлагъа, университетлеге тюшюп къалырча онглары болмагъанлары да белгиленгенди. Шёндюгю абитуриентни кёп сынауна салсакъайдыла. Ма аланы кезиуюнде ала къыйналмазча, артда жамауатха къошулуп, келлерини жерлерин табарча, биз окъутуу-юйретиу процессни ол принциплеге кёре къураргъа керекбиз, дегенди Сергей Владимирович.

Кенгеште федеральный къырал окъуу стандартланы юсюнден юч жылдан бери айтылгъаны да эсге салынгнанды. Болсада аны Россейни Билим бериу академиясы (РАО) жарашдыргъан формада къабыл кёрюню Горохов онгсунмагъанын билдиргенди. Ол ангылатханнга кёре, ала хазырлагъан макет бла усталагъа ишлеген къыйын боллукъду.

«Эврика» жарашдырган макет а – модельди. Бу проблеманы юсюнден РАО-ну бла «Эвриканы» келечилери бир ненча кенгеш бардыргъанларын, алай алыкъа бир оюмда тохташып къалмагъанларын да айтханды эксперт.

Сергей Владимирович, окъуу стандартланы кенг халда сюзюю жанлы нек болгъанын ангылата, алада хазырланнган КИМ-ле (контрольно-измерительный материалла) бла ЕГЭ берирге алай тынч болмазлыгъын, ала бла сабийни къалай окъуучанына тынгылы багъа биччерча болмагъанын да белгилегенди.

- Биз окъуучула бир къырал экзаменде абызыярмазларын сюе эсек, - дегенди ол, - алагъа да, усталагъа да тынгылы онгла къураргъа керекбиз. Нек дегенде кёп усталаа алыкъа окъутуу-юйретиу процессде бола тургъан тюрлениуле ёзгерикдиле. Ол ангылатханнга кёре, ала хазырлагъан макет бла усталагъа ишлеген къыйын боллукъду.

«Эврика» жарашдырган макет а – модельди. Бу проблеманы юсюнден РАО-ну бла «Эвриканы» келечилери бир ненча кенгеш бардыргъанларын, алай алыкъа бир оюмда тохташып къалмагъанларын да айтханды эксперт.

Сергей Владимирович, окъуу стандартланы кенг халда сюзюю жанлы нек болгъанын ангылата, алада хазырланнган КИМ-ле (контрольно-измерительный материалла) бла ЕГЭ берирге алай тынч болмазлыгъын, ала бла сабийни къалай окъуучанына тынгылы багъа биччерча болмагъанын да белгилегенди.

- Биз окъуучула бир къырал экзаменде абызыярмазларын сюе эсек, - дегенди ол, - алагъа да, усталагъа да тынгылы онгла къураргъа керекбиз. Нек дегенде кёп усталаа алыкъа окъутуу-юйретиу процессде бола тургъан тюрлениуле ёзгерикдиле. Ол ангылатханнга кёре, ала хазырлагъан макет бла усталагъа ишлеген къыйын боллукъду.

«Эврика» жарашдырган макет а – модельди. Бу проблеманы юсюнден РАО-ну бла «Эвриканы» келечилери бир ненча кенгеш бардыргъанларын, алай алыкъа бир оюмда тохташып къалмагъанларын да айтханды эксперт.

Сергей Владимирович, окъуу стандартланы кенг халда сюзюю жанлы нек болгъанын ангылата, алада хазырланнган КИМ-ле (контрольно-измерительный материалла) бла ЕГЭ берирге алай тынч болмазлыгъын, ала бла сабийни къалай окъуучанына тынгылы багъа биччерча болмагъанын да белгилегенди.

- Биз окъуучула бир къырал экзаменде абызыярмазларын сюе эсек, - дегенди ол, - алагъа да, усталагъа да тынгылы онгла къураргъа керекбиз. Нек дегенде кёп усталаа алыкъа окъутуу-юйретиу процессде бола тургъан тюрлениуле уа жаш адамлагъа ахшы онгла ачадыла.

Тюбешиуге къатышханла бийик билим бериу системада болгъан жарсыуланы сюзгенديле. Аны бла бирге энчи эс орта эм бийик билим берген окъуу юйлени преподавательларини араларында улутха алыулукъ бла байламлы вопросха бёлюннгенди. Дагъыда анда шёндю дуния финанс кризис эм республиканы адамларына ол къаллай заран келтирирге боллугъу, ишсизлик, аскерде къуллукъ этиу бла байламлы вопросларгъа къаралгъанды.

ЗАЛИМЛАНЫ Залина.

Ёлка къайгъыгъа киргендиле

ПРОФСОЮЗЛА

Бу кюнледе Къабарты-Малкъарны Профсоюзларыны федерациясыны президиумуну жыйылыуунда сёз битеудуния финанс кризисни болумларында профсоюзла къалай ишлерге кереклисин, Жангы жылны республикалы ёлкасын бардыруну юсюнден барганды.

КъМР-ни Профсоюзларыны федерациясыны председатели Пшикан Таов, жыйылыуну ача, бусагъатда битеу къыралланы тынчлыкъларын алгъан, ауара этген финанс кризисни чыгъыуына не зат себеп болгъанына, аны халкъгъа келтирген хатасыны юсюнден айтханды. Быллай болумлада республиканы профсоюзлары къалай ишлерге керек болгъанларын ангылатханды. «Бек биринчи, - дегенди ол, - биз, профсоюзла, башындан тюбюне дери урунгнанланы социальный сейирлерин алгъындан да иги эм сакъ къорулауну не азда эсден чыгъарыргъа керек тюйолбюз.

Аны бла бирге мюлк иеле, предприятиялны, организацияланы оноучулары бла байламлыкны ючлерге, ала замаркында иш хакъ тёпелерин контрольда тутаргъа, коллективге келишимле кыйматлы болурларына, инвестицияла, капитал салымла тийишли жерлерин табарлыкна къайгъырыргъа, кёз-къулакъ болургъа артыкъда борчлубуз. Алай аланы барысындан да бег а урууну коллективледе ишчи жерле къысхартылмазларына битеу ючню бирикдирирге керекбиз. Ол тюрлю ишлени тамамлар ючюн, рескомладан башлап, биринчи профсоюз организацияларга дери да жарыкъландырыу, айгылатыу ишни къолгъа алмай жарарыкъ тюйюлдю. Урууну законодательствогъа бузукълукъ этилмези ючюн, кимден да бек ангылатыр ючюн, профсоюзла къайгъырыргъа керекди, прокуратура бла келишип ишлерге тюшерикди».

Школчуланы къыш каникулларын къуралыуу эм зауукълу бардырыу ючюн, Къабарты-Малкъарны Правительствосу эм КъМР-ни Профсоюзларыны федерациясыны президиуму келишип, былай оноу этгенديле: быйыл 29-чу декабрьден 2009 жылда 5-чи январьргъа дери Нальчикде Профсоюзланы культура юйюнде Жангы жылны республикалы ёлкасын ётдюрюргъ, анга КъМР-ни битеу школларыны 1-7-чи классларындан 10000 окъуучуну чакъырыргъа.

КъМР-ни Профсоюзларыны федерациясыны председателини орунбасары Сергей Евтушенко, ол шартланы юслеринден айта, быллай юлгюле келтиргенди: КъМР-ни Правительствосу Жангы жылны республикалы ёлкасын бардырыргъа 1050,0 минг сом, профсоюзла 385,0 минг сом бёлгенديле. Къурау комитет ол ахчаны керекли жерлеге къоратыу жаны бла ишни къолгъа алгъанды.

Андан сора да, Сергей Владимирович президиумну членлерини хар бирине Жангы жылда ёлкагъа хазырлана эм аны бардыра туруп, ким къаллай жууш ючюн жууаплы болгъанын эсгертгенди. Быллай жууаплы жумушну тамамлауда ичи ишлени эм от тюшерге къажау кюрешген органланы жанларындан къайгъырылукъ болуруна айырып эс бурулгъанды. Артыкъда Профсоюзланы культура юйюню оноучулары ёлка къураралыуну, къоркъуусуз ётюрине тынгылы хазырланыргъа борчлу болгъанларыны юсюнден сёз баргъанды.

Президиумну членлери къаралгъан воспрослагъа кёре тийишли бегимлени къабыл этгенديле.

ЛУКЪМАН улу М.

Тюбешиу

Ачыкъ сёлешиу

РФ-ни Къырал Думасыны депутаты Адальби Шхагошев бу кюнледе Нальчик шахарны студент тёлюсюню келечилери бла тюбешгенди. Аны «Единая Россия» битеуроссей политика партияны шахар бёлюмюню толтуруучу комитетини тамата-сы Ахайланы Фаина къургъанды.

Тюбешиуню аллында окъуна Адальби Шхагошев студентле биогюнлюкде аланы жарсытхан соруулары уялмай берирге боллукъларын белгилегенди.Энчи эс а депутат билим алыуну битеу дунияда да къаллай магъанасы болгъанына бёлгенди. Шёндюгю тёлюню, башхала бла тенглешдиргенде, бек уллу онглары болгъанын белгилегенди ол. Аланы уа хайырлана билирге керекди. Ахшы билимсиз инсан биогюнлюкде дунияда «тас» болуп къалады. Ол кезиуде анга ишинде жетишимле болдурур амал да чыкъмайды. Къыралда бардырылгъан тюрлениуле уа жаш адамлагъа ахшы онгла ачадыла.

Тюбешиуге къатышханла бийик билим бериу системада болгъан жарсыуланы сюзгенديле. Аны бла бирге энчи эс орта эм бийик билим берген окъуу юйлени преподавательларини араларында улутха алыулукъ бла байламлы вопросха бёлюннгенди. Дагъыда анда шёндю дуния финанс кризис эм республиканы адамларына ол къаллай заран келтирирге боллугъу, ишсизлик, аскерде къуллукъ этиу бла байламлы вопросларгъа къаралгъанды.

ЗАЛИМЛАНЫ Залина.

Документлде

Россей Федерацияны Конституциясына «Россей Федерацияны Президентини эмда Къырал Думасыны полномочияларыны болжалларын тюрлендириую юсюнден» тюзетиу кийириую юсюнден Россей Федерацияны Законуна къарауну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Россей Федерацияны Конституциясына «Россей Федерацияны Президентини эмда Къырал Думасыны полномочияларыны болжалларын тюрлендириую юсюнден» тюзетиу кийириую юсюнден Россей Федерацияны 2008 жылда 26-чы ноябрьде къабыл этилген Законуна къарап, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди**:

1.Россей Федерацияны Конституциясына «Россей Федерацияны Президентини эмда Къырал Думаны полномочияларыны болжалларын тюрлендириую юсюнден» тюзетиу кийириую юсюнден Россей Федерацияны Законун къабыл кёрюрге.

2. Бу Бегимни Россей Федерацияны Федеральный Жыйылыуыну Федерация Советине жиберирге.

3.Бу Бегим къабыл этилген кюнден кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

БЕЧЕЛЛАНЫ И.

Нальчик шахар, 2008 жылда 27-чи ноябрьде, №1584-П-П

Россей Федерацияны Конституциясына «Къырал Думаны Россей Федерацияны Правительствосу бла байламлы контроль полномочияларыны юслеринден» тюзетиу кийириую юсюнден Россей Федерацияны Законуна къарауну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Россей Федерацияны Конституциясына «Къырал Думаны Россей Федерацияны Правительствосу бла байламлы контроль полномочияларыны юслеринден» тюзетиу кийириую юсюнден Россей Федерацияны 2008 жылда 26-чы ноябрьде къабыл этилген Законуна къарап, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди**:

1.Россей Федерацияны Конституциясына «Къырал Думаны Россей Федерацияны Правительствосу бла байламлы контроль полномочияларыны юслеринден» тюзетиу кийириую юсюнден Россей Федерацияны Законун къабыл кёрюрге.

2. Бу Бегимни Россей Федерацияны Федеральный Жыйылыуыну Федерация Советине жиберирге.

3.Бу Бегим къабыл этилген кюнден кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

БЕЧЕЛЛАНЫ И.

Нальчик шахар, 2008 жылда 27-чи ноябрьде, №1585-П-П

КъМР-ни Айырыу комиссиясында

Кандидатланы тизмеси

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатларын айырыула 2009 жылда 1-чи мартда бардырыллыкълары бла байламлы эмда «Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентине депутатланы айырыуну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуна тийишлиликде 21 жыллары толгъан гражданла Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатларын айырыулада кандидатланы тизмесини къаумунда кандидатлагъа кёрюзтюлюгюне боллукъдула. Кандидатланы тизмесини къаумунда кандидатлагъа кёрюзтюню айырыу биригиуле бардырыладыла.

Айырыу биригиуле кандидатланы тизмесине айырыу биригиулеге киргенленни да къошаргъа эркиндиле. Алай аллайла кандидатланы тизмесине кирген кандидатланы битеу саныны 50 процентинден кёп болмазгъа керекдиле.

Хар граждани,айырыула бардырыллыкъларыны юсюнден оноу официальный халда басмаланнган кюнден башлап ючю кюнден кечъ къалмай, не тюрлю айырыу биригиуден да аны кандидатланы ол айырыу биригиу кёрпюзтген тизмесине къошударлыр тилерге эркинди. Кандидатурасын политика партияны бек аздан он члени (политика партияны Къабарты-Малкъар Республиканы регион бёлюмю бар эсе, политика партияны ол он члени да аны регион бёлюмюне кирирге керекдиле) къабыл кёрген эсе, анга политика партияны бла байламлы аны ишлеп тургъан органыны жыйылыуунда, аны регион бёлюмюню конференциясында неда жыйылыуунда кандидатланы тийишли тизмесине къошаргъа дап кёрпюзтюлген башха кандидатурала бла тенг халда къаралада.

Граждани,эр киши, тишириу болгъанына, расасына, миллетине, тилине, тукъумуна, къолайлыгъына, къуллугъуна, жашаугъан жерине, динге кёз къарамына, ниетине, къайсы жамауат биригиуге киргенине эм башха сыптаулагъа да къарамай, айырылыргъа эркинди.

-Айырылыргъа эркин тюйолдюле сюд бла акъылдан кемге, къыяулугъа саналгъанла неда сюдню оноуу бла тутулуп тургъанла.

-Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатына айырылыргъа эркин тюйолдю Россей Федерацияны гражданини болуп тургъанлай, тыш къыралны гражданствосу неда тыш къыралда болжаллы халда жашаргъа эркинлиги болгъан, неда Россей Федерацияны гражданини тыш къыралны жеринде дайым да жашап турургъа эркинлиги болгъанына шагъатлыкъ этген башха документи болгъан адам.

-Россей Федерацияны гражданини Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатына айырылыргъа эркин тюйолдю Россей Федерацияны гражданини болуп тургъанлай, тыш къыралны гражданствосу неда тыш къыралда болжаллы халда жашаргъа эркинлиги болгъан, неда Россей Федерацияны гражданини тыш къыралны жеринде дайым да жашап турургъа эркинлиги болгъанына шагъатлыкъ этген башха документи болгъан адам.

-Россей Федерацияны гражданини Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатына айырылыргъа эркин тюйолдю:

1)юкюсюз эмда (неда) артыкъда кюйсюз аманлыкъ ишлери ючюн сюд этилип тутулгъан эсе, ол аманлыкълары ючюн сюдню оноуу айырылада къол кётюрюлген кюннге кетерилмеген эсе;

2)Россей Федерацияны Уголовный кодексинде кёрпюзтюлген экстремист ниетли аманлыкъ этгени ючюн тутулгъан эсе, ол аманлыкълары ючюн сюдню оноуу айырылада къол кётюрюлген кюннге кетерилмеген эсе;

3) Россей Федерацияны Администрация право бузукълукъланы юсюнден кодексини 20,3-чю эм 20.29-чу статьяларында кёргюзтюлген администрация право бузукълукълары ючюн административ жууапха тартылгъан эсе, административ жууапха тартылгъаны айырылада къол кётюрюуле бошалгъанчы кетерилмеген эсе;

-сюд къырал эм (неда) муниципальный къуллукълада ишлерге эркин этмеген эсе, тохташдырылгъан болжалны ичинде, айырылада къол кётюрюуле ол тохташдырылгъан болжал таусулгъунчу бардырылгъан эселе, ол гражданини, кандидатныча, регистрация этерге жарамайды.

Башха керекли информация билирге сюйгенле КъМР-ни Айырыу комиссиясына келиргене неда быллай телефонлагъа сёлеширгге боллукъдула: 40-26-88, 47-64-42.

Тарифле

Прогнозла къаллайладыла?

КъМР-ни Тарифле жаны бла къырал комитети электрокюче, жылыу энергиягъа, жашау журтлагъа, коммунальный жумушлагъа жаны багъаланы къабыл этенди.

Аны пресс-службасы бизге билдиргенге кёре, 2009 жылны январь айындан башлап, электрокючню багъасы, быллтыр бла тенглешдиргенде, 23 процентге ёсеригди. Халкъгъа бир киловатт-сагъатны багъасы былай боллукъду:

шахарда 2 сом бла 15 капек;

эл жерледе 1 сом бла 94 капек;

электроплиталары болгъан юйледе жашагъанлагъа 1 сом бла 51 капек.

Газ жаны бла болум а былайды. Тарифле жаны бла федеральный службаны оноууна кёре, газны оптовый багъасы эки кезиуде – 2009 жылда биринчи январьда эм биринчи июльда - кётюрюлюкдю. Башхача айтханда, халкъгъа берилик табийгат газны багъасын келир жылны январь айындан декабрь айына дери 25 процентге кётюрюрге прогноз барды.

Табийгат газгъа багъаланы ёсюулерини прогнозу эм электрокючге багъала кётюрюллюклери бла байламлы КъМР-ни жылыу энергетика комплексинде жылыу ючюн багъала 2009 жылда 16-19 процентге дери ёсерикдиле. Сёз ючюн, «Урвантеплоэнерго» эм «Прохладныйтеплоэнерго» ачыкъ акционер обществолада 16 процентге, «Эльбрустеплоэнерго» эм « Теректеплоэнерго» ачыкъ акционер обществолада 18 процентге, «Нальчиктеплоэнергия» эм «Майскийтеплоэнергия» ачыкъ акционер обществолада 19 процентге. Гражданлагъа уа жылыу ючюн багъала жер-жерли самоуправленияланы Советлерини сессиялырында тохташдырыллыкъдыла.

Жююрюй тургъан законодательствогъа тийишлиликде жашау журтла эм коммунальный жумушла ючюн халкъгъа ахыр багъаланы да жер-жерли самоуправленияланы органлары тохташдырадыла. 2009 жылда жашау журт ючюн багъала 8-13 процентге, коммунальный жумушла ючюн 23-32 процентге дери кётюрюллюкдюле.

Бизни корр.

ПРОГРАММА

Сабий футболу женгил ёсдюрюрча

КъМР-ни Правительствосу «2009-2015 жыллада КъМР-де футболну айнытыу» деген республикалы целевой программаны юсюнден законну проектин къабыл кёргенди.

Бу программа республикада сабий-жаш тёлю футболну айнытыугъа жораланыпды. Анда спортну бу тюрлюсюню инфраструктурасын жангыртыугъа бла айнытыугъа, профессионал футболистлени жылны узуну хазырлау араны ишлергге, футболдан дерслени бардырыуда россей эм тыш къыралны специалистлени сынаулары бирикдиргген окъуу пособияланы хазырлаугъа бла басмалаугъа эм тренер-преподавательлеге усталыкъларын ёсдюрген системаны къураргъа, ани бошаргъалагъа уа Европалы футбол ассоциацияланы союзуну изделмери бла тийишлиликде «С» категориялы тренер лицензияланы берирге эс бёлюрге деп белгиленеди.

Богюнлюкде республикада 3 сабий-жаш тёлю энчи футбол спорт школ эм спортну бу тюрлюсюне юйретген бёлюмлери болгъан 17 ДЮСШ ишлейдиле. Аланы барысында да 6-15-жыллыкъ 5 минг сабий ж арау этедиле.

Республикалы целевой программны жашауда бардыргъан кезиуде футболчуланы саныны спорт школлада шёндюгю 7 процентден 15-ге жетдирир, 391 футбол поле къурур эм тренерлени саныны ёсдюрюр муратла бардыла.

Программаны финансированиясына битеу да 1 миллиард 230 миллион сом ахча къоратыллыкъды. Аны 630,6 миллион сому федеральный бюджетден, 549,8 миллион сому республикалы бюджетден эм 49,8 миллион сому бюджетден тышында источникледенди. Законопроектни республиканы Парламентине къабыл этерге КъМР-ни Президенти Арсен Каноков кёрпюзтюрюкдю.

Справка. Биогюнлюкде Къабарты-Малкъарда жашагъанланы барысындан да футбол бла жаланда 0,6 процени кюрешедиле. Ол а орта россей кёрюмдюден да (0,8%) азды. Сёз ючюн Великобритания, Италия, Германия эм Чехия дегенча къыраллада ол 5 процентни тутады.

КъМР-ни Президентини бла Правительствосуну пресс-службасы.

ИТОГЛА

2008 жылны январь-сентябрь кезиуюнде Къабарты-Малкъар Республиканы социально-экономика болуму

	2008 жылны январь-сентябрь айларында	2008 жылны январь-сентябрь кезиуюнде, 2007 жылны январь-сентябрь кезиую бла тенглешдиргенде, процентле бла	2007 жылны январь-сентябрь кезиуюнде, 2006 жылны январь-сентябрь кезиую бла тенглешдиргенде, процентле бла
Промышленность производствону индекси[1]		101,6	
Эл мюлк продукция, миллион сомла бла	16555,7	104,0	106,3
Автомобиль транспортну товар айландырыу, миллион тонна-километрле	122,5	130,0	101,4
Розницада товар сатыу-алыу, миллион сомла бла	32725,6	116,6	115,9
Хакъ алыр халкъгъа жумуш этиу, миллион сомла	7664,9	100,1	101,6
Баш капиталгъа инвестицияла, миллион сомла	9717,2	91,8	1,8 кере
Къурулушда этилген ишлени ёлчеми, миллион сомла	3859,1	108,5	125,9
Жашау журтланы хайырланыргъа бериу, минг квадрат метрле	163,1	98,3	102,6
Потребитель багъаланы индекси, процентле бла	112,9[2]	115,7	106,7
Промышленность товарла чыгъарыучуланы индекслери, процентле бла	111,7[2]	113,4	113,7
Къоллада болгъан ахча файдала		118,0	120,5
Бир ишчини орталыкъ айлыкъ иш хакъы (гитче предпринимательствону субъектлерин да къошуп)			
тергелгени, сомла	9110,0	133,6	125,0
кертиси		115,5	117,2
Уллу эм орталыкъ организациялада ишлегенлени орталыкъ саны (гитче предпринимательствону субъектлерин санамай), минг адам	129,7	99,1	99,8
Кезиуню ахырына официальный халда регистрация этилген ишсизлени саны, минг адам	25,0	68,5	88,0

1) Иш кёрюмдюле жаны бла – «Жер байлыкъланы чыгъарыу», «Жаращдырыучу производствола» эм «Электрокючню, газны эмда сууну чыгъарыу эм юлешиу».
2) Озгъан жылны декабри бла тенглешдиргенде.

Къабарты-Малкъар Республиканы **Статистика регистринде** 2008 жылны 1-чи октябрине 11558 организация, аланы филиаллары эм башха энчи бёлюмле эсепге алынгнгандыла.

Статистика регистрде эсепге алынган организацияланы жарымындан кёбюсю эл мюлк, учучулукъ эм агъач мюлк (10,7 процент), жаращдырыучу производство (14,9 процент), оптовый эм розницагъа сатыу-алыу, автотранспорт затлагъа, мотоциклле, юй адырлагъа эм адам энчи халда хайырланнган затлагъа ремонт этиу (22,7 процент), къурулуш (8,6 процент) сфералададыла.

Мюлк жюрютюю бла кюрешген энчи иеликде болгъан субъектледен эсепге алынгнганлары 7788-диле, ол а аланы битеу саныны 67,4 процентин тутадыла. Аланы аслам кесеги оптовый эм розницагъа сатыу-алыуда, автотранспортха, мотоциклеге, адам энчи халда хайырланнган затлагъа ремонт этген организацияда (29,1 процент), жаращдырыучу производствода (18,6 процент), эл мюлкде, учуу эм агъач мюлкледе (14 процент) ишлейдиле.

2008 жылны 1-чи октябрин алып айтханда, энчи иеликде болгъан организацияланы битеулю саныны 78,9 процентни Россей Федерациясы энчи гражданлары къурагъан организацияладыла.

2008 жылда январь-сентябрь кезиуде **промышленность производствону индекси**, жаращдырыучу производствола процукция чыгъарыуну кёбейтгенлерини эсебинден 101,6 процент болгъанды. Артыкъда аш-азыкъ продуктла, ол санда суула, машинала бла оборудоване чыгъарыуда ахшы атламла этилгендиле, алада продукция чыгъарыу 14,7 эм 21,6 процентлеге кёбейгендиле.

Продукция чыгъарыуну артыкъда къумач сокъгъан эм кийим тикген, тери жаращдыргъан, териден кийимле, башха затла этген, аякъ кийимле чыгъаргъан, агъачны жаращдыргъан эм агъачдан аберие ишлеген, металлургия производствода эм металладан хазыр затла чыгъаргъан, аныча электрокючню, газны эм сууну чыгъаргъан эм юлешген организацияла азайтхандыла.

Жер байлыкъланы къазыуда продукция чыгъарыу 1,6 процентге кёбейгенди.

Баш капиталгъа инвестицияла 2008 жылны январь-сентябрьлеринде баш капиталда хайырланнган инвестицияланы ёлчеми 9717,2 миллион сом болгъанды, ол 2007 жылны тийишли кезиую бла тенглешдиргенде, 91,8 процент болгъанды.

Жашау журтла ишлеу.2008 жылда январь- сентябрь кезиуде хайырланыргъа 1220 фатар берилгенди, аланы битеулю ёлчеми 163,1 минг квадрат метрди, ол 2007 жылда январь-сентябрь кезиуде берилгенинден эсе 1.7 процентге азды. Муниципальный къуралыуланы толтуруучу властьларны органлары берген шартлагъа кёре, адамла кеслери къыйынлары бла 152,7 минг квадрат метр жашау журт ишлегендиле. Ол а хайырланыргъа берилген жашау журтланы битеулю ёлчемини 93,6 процентин тутады.

Жашау журтланы хайырланыугъа бериуню динамикасы
(битеу жерлери, минг квадрат метрле бла)

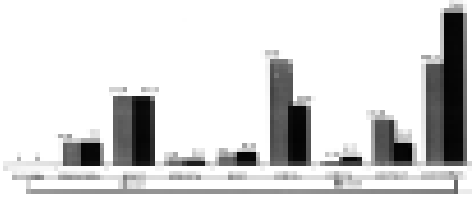

2008 жылны январь-сентябрьлеринде производство магъаналары болгъан объектледен хайырланыргъа спутникле бла ишлерик жердеги станция, связьны 53,96 минг номери болгъан кёчюрюлюучю радиотелефон станциясы, 4,94 минг номери болгъан АТС эм связьны шахарла аралы кабель изыны 10 километри берилгендиле.

Социально-культура сферада 1453 окъуу жерлери болгъан билим берген учреждениялa, школгъа дери билим берген 70 жери болгъан учреждениялa, эл жерледе семде 25 адамны саулугъуна къарар, багъар онгу болгъан амбулаторно-поликлиника учреждение, 100 санаторий ундурукъ, культураны 850 олтурур жери болгъан клуб маталлы учреждениясы, 68 жери болгъан турист къонакъ юй, 5,80 минг кубометр суу жыяргъа къурулуш, 15,23 километр суу изла, 2,05 километр газ изла, 1,35 километр канализация изла хайырланыргъа берилгендиле.

Къурулуш ишле. «Къурулуш» бёлюмде 2008 жылны январь-сентябрь айларында 3859,1 миллион сом багъасы иш этилгенди неда 2007 жылны ол кезиую бла тенглешдиргенде, ол 108,5 процент болгъанды.

Эл мюлк продукция чыгъарыучуланы битеу категорияларында, 2008 жылны январь-сентябрьлеринде этилген эсеплеге кёре, 16555,7 миллион сом багъасы **эл мюлк продукция чыгъарылгъанды** Ол, 2007 жылны январь-сентябри бла тенглешдиргенде, 104 процентди.

Республиканы аграрный секторунда тирлик жыйыу бардырылады. 2008 жылны 1-чи октябрине мюлклени битеу категорияларында, нартюхню да къошуп, 427,1 минг тонна мирзеу ууулгъанды, ол бу кезиуде 2007 жылда ууулгъанындан эсе 16 процентге кёпдю. 13 минг тонна чёллеу жыйылгъанды, ол озгъан жылдагъындан эсе 14,5 процентге асламды. Битеу алып айтханда, 272,9 минг тонна тахта кёгет жыйылгъанды, ол быйтырдан эсе 4,2 процентге кёпдю, 187,1 минг тонна картоф къазылгъанды, ол а быйтырдан эсе 3,4 процентге азды.

Республиканы эл мюлк организацияларында, нартюхню санамай, мирзеулюклени 80 проценти орулгъанды, битеу алып айтханда, 165,7 минг тонна мирзеу жыйылгъанды, хар гектаргъа санагъанда, ол 30,8 центнери. Республикада орталыкъ кёрюмдюледен эсе кёп мирзеу (нартюхню санамай) Май, Прохладна, Урван эм Чегем муниципальный районлада жыйылгъанды. Быйылны 1-чи октябрине дери нартюх бахчаланы 7,8 процентини тирлиги аланнганды, ол жерден 5,2 минг тонна ууулгъан нартюх тюшгенди, хар гектаргъа тергегенде, 31,1-шер центнер.

Мюлклени битеу категорияларында да 2008 жылны 1-чи октябрине **баш магъаналы малланы саны** быллай бирер болгъанды: туурала – 225,2 минг (2007 жылны 1-чи октябри бла тенглешдиргенде, 102,3 процент), ол санда иннекле – 103,3 минг (103,2 процент), тонгузла – 32,5 минг (112,7 процент), къойла бла эчкиле – 286,3 минг (102,1 процент).

Туурарланы 81,7 проценти, тонгузланы 49,9 проценти, къойланы бла эчкилени 76,7 процентни энчи адамланы къолларындадыла.

2008 жылны январь-сентябрь айларында къырал организациялада туурарладан ёлюп къорагъаны битеу да 1 процент болгъанды (2007 жылда уа туурарладан – 1,1 проценти, тонгузладан 6 проценти (4,5 процентни), къойладан бла эчкиледен – 0,9 проценти (1,4 проценти) къырыгъан эдиле. Хар 100 ана малгъа санагъанда, тёлю алыу былай болгъанды: бузоула – 3,7 процентге, коштла – 0,4 процентге азайгъандыла, къозула бла улакъла 50,9 процентге кёбейгендиле.

Мюлклени битеу категорияларында малчылыкъны продуктларын чыгъарыу былай болгъанды

	2008 жылда январь-сентябрь кезиуде, минг тоннала бла	2007 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде, процентле бла	2006 жылны январь-сентябрь айлары бла тенглешдиргенде, 2007 жылны январь-сентябрь айларында, процентле бла
Эт (малла эм юй къанатлыла, союлмагъан ауурлукъда, соярга деп)	39,5	102,1	118,2
Сют	234,4	103,0	108,3
Жумуртхала, миллионла бла	125,5	110,2	112,6

Энчи адамланы мюлклеринде эт 64,6 процентге, сют – 87,2 процентге, жумуртхала 90,1 процентге, элли (фермер) мюлкледе эм энчи предприятиялада эт - 21,4 процентге, сют – 5,7 процентге, жумуртхала 3,6 процентге кёп чыгъарылгъанды.

Эл мюлк организациялада малладан эм юй къанатлыладан продукция алыу кёбейгенди. **Хар иннекге тергегенде**, 2008 жылда январь-сентябрь айлада 2480-шер килограмм сют саугъанды, 2007 жылны айтылгъан кезиуюнде саугъанды уа 2251-шер килограмм эди. Быйтыр **хар ана тауукъдан ол кезиуде** 157-шер жумуртха алынгнган эсе, быйыл алынгнганы 170-шер жумуртхады.

Коммерция халда машинала бла жюк ташыу бла кюрешген организацияла эм предпринимательле 2008 жылны январь-сентябрь айларында 3,7 миллион тонна жюк ташыгъандыла, ол 2007 жылда айтылгъан кезиуде ташылгъанындан эсе 21,5 процентге кёпдю, жюклени ташыу 122,5 миллион тонна-километр болгъанды эм 30,3 процентге кёбейгенди.

Автобусла эм маршрут таксиле бла 40,8 миллион, троллейбусла бла 3,5 миллион адам ташылгъанды. Автомобиль транспорт бла пассажирлени ташыу 445,2 миллион пассажир –километрге жеттенди.

КъМР-ни МВД-сыны УГИБДД-сы берген шартлагъа кёре, жолларда эм шахарланы бла эллени орамларында 529 жол-транспорт авария болгъанды, алада 140 адам ёлгенди, ол 2007 жылны январь-сентябрьлеринде болгъанындан эсе 8,7 процентге азды.

Связь 2008 жылны январь-сентябрь айларында республиканы организацияларына **2011,6 миллион сом багъасы жумуш этгенди**, ол, жюрютюле тургъан багъала бла айтханда, 2007 жылны январь-сентябрьлеринде этилгенинден эсе 15,4 процентге кёпдю. Ол санда халкъгъа 1682,5 миллион сом багъасы жумуш этилгенди, ол да, озгъан жылны айтылгъан кезиую бла тенглешдиргенде, 11,5 процентге асламды, халкъгъа жумушла этиную тарифлери 0,3 процентге кёпюрюлген эдиле.

Ахчаны, посылкаланы, жазма корреспонденцияланы жиберуу, пенсияланы тёлеу кёбейгенди, аны бла бирге телеграммаланы, басма изданияланы жиберуу азайгъанды.

Хайырланыучу рынокда жылны январь-сентябрь айларында розница халда сатыу-алыу ай сайын болуучуналай къапгъанды, ол халкъны ахча ырысхысы кёбейгени бла байламлыды. Розница халда сатыу-алыу айтылгъан кезиуде 2007 жылны январь-сентябрь айларында болгъанындан эсе 16,6 процентге ёсгенди эм 32725,6 миллион сом багъасы сатыу-алыу этилгенди. Розница халда сатыу-алыуну 56 проценти кюйим, аш-азыкъ эм торлю-торлю товарла сатылыучу рыноклада бардырылгъанды. Аш-азыкъ товарладан халкъгъа сатылгъаны 16207,9 миллион сом багъасы болгъанды, ол, товарла жаны бла алып айтханда, 2007 жылда январь-сентябрь айлада сатылгъанындан эсе 9,9 процентге кёпдю. Аш-азыкъ болмагъан товарладан да 16517,7 миллион сом багъасы сатылгъанды. Ол да быйтырдан эсе 23,5 процентге асламды. Розница халда сатыу-алыуну структурасында аш-азыкъ товарланы саны 49,8 процентге азайгъанды, 2008 жылны январь-сентябрьлеринде уа – 49,5 процентге, аш-азыкъ болмагъан товарла, айтылгъан кезиуде, 50,2 процентден 50,5 процентге дери кёбейгендиле.

Экономика бла юсюгюн организацияланы битеу торлюлерини **оптовый халда сатыу-алыулары** 2008 жылны январь-сентябрь айларында 3460,4 миллион сом багъасы болгъанды, ол а, быйтырны айтылгъан кезиую бла тенглешдиргенде, товарланы алып айтханда, 4,1 процентге азды.

2008 жылны январь-сентябрьлеринде халкъгъа хакъ бла 7664,9 миллион сом багъасы жумуш этилгенди, ол 2007 жылда январь-сентябрь айлада этилгениндан эсе 0,1 процентге асламды. Организацияларгъа этилген жумушла (гитче предпринимательстволаргъа этилгеннени санамай), хакъ бла этилген битеу жумушланы алгъанда, 72,4 процентни тутхандыла.

Жашау бла байламлы 930,2 миллион сом багъасы жумуш этилгенди. Битеу хакъ бла этилген жумушланы ёлчеминде аллай жумушла 12,1 процентни тутадыла.

Къабарты-Малкъарда да, битеу Россей Федерациядача, 2008 жылны январь-сентябрь айларында **товарланы эм жумушланы хайырланылыучу багъалары** ёсе баргъандыла. 2008 жылны январь-сентябрь айларында хайырланылыучу багъаланы ин-

2007-2008 жыллада (2006 жылны декабри бла тенглешдиргенде, номинальный эм керти орталыкъ айлыкъ иш хакъны кёбейиюню (азайыууну) атламлары (социальный магъаналы тёлеулени санамай)

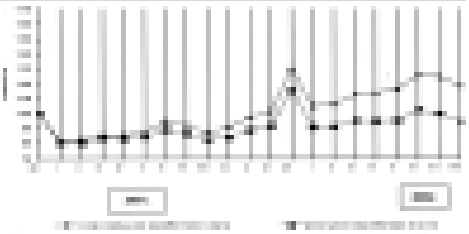

лыкъ иш хакъ (гитче предпринимательствону организацияларын да къошуп) 9110 сом болгъанды эм 2007 жылны тийишли кезиую бла тенглешдиргенде, 33,6 процентге кёбейгенди. Керти иш хакъ (берирге деп жазылгъаны) 15,5 процентге ёсгенди.

Сентябрьде номинальный иш хакъ 9764,3 сом болгъанды эм августдагъы иш хакъ бла тенглешдиргенде , 5,3 процентге, 2007 жылны сентябри бла тенглешдиргенде уа, 37,2 процентге кёбейгенди.

Керти эсеплегенде уа, август бла тенглешдиргенде, ол 3,8 процентге, 2007 жылны сентябри бла тенглешдиргенде, 17,2 процентге кёп болгъанды.

Иш хакъ ишге кёре кёп-аз болгъанлай къалады. Бек уллу иш хакъ финанс организацияладады, бек азы уа – резина эм пластмасса изделияла чыгъаргъан производстволадады, машиналары эм оборудованияны арендагъа бериу сферадады, аныча къумач сокъгъан эм кийим тикген производстволадады.

Халкъны иш бла жалчытхан къырал комитетни орналарында 2008 жылны октябрине официальный халда эсепге алынган ишсизлени саны 25 минг болгъанды. 22 минг адамны ишсиз къалгъанлары ючюн болушлукъ ахча алыр эркинликлери бардыла.

2008 жылны сентябринде иш табаргъа болушлугъуз деп КъМР-ни Халкъны иш бла жалчытхан къырал комитетине ишсиз турган гражданладан 3,5 минги тилек этгенди, аладан 0,7 мингине иш табылгъанды (файда тюшюрюрча иш), ол, 2007 жылны сентябри бла тенглешдиргенде, 69,4 процент чакъльды.

«Роспотребнадзорну» Къабарты-Малкъар Республикада Территорияны управлениясы берген шартлагъа кёре, Къабарты-Малкъар Республикада, 2008 жылны январь-сентябрь айларын, 2007 жылны ол айлары бла тенглешдиргенде, эпидемиология болум, тамакъны эм солуу тамырланы къыйын эм жугъуучу аруруладан ауругъанла 7 процентге азайгъанларыны хайырындан, ири жаныма тюрленгенди. Жылны башындан бери аруруланы битеу торлюлеринден ауругъанланы саны 52,7 минг болгъанды. 2007 жылда январь-сентябрь айлада ауругъанла 56 минг эдиле.

Жугъуучу аруруладан ауругъанланы аралырында, вирус тийип, солуу тамырлары ауругъанла кёп болгъандыла (85,3 процент). Жугъуучу ауур аруруладан чегилери ауругъанла 6,7 процентни, ётюрюк кёмеден ауругъанла – 5,4 процентни тутхандыла. Кескелден, ётюрюк кёмеден, гонореядан ауруп эсепге алынгнгала азайгъандыла.

КъМР-де МВД берген шартлагъа кёре, 2008 жылны январь-сентябрь айларында 6919 бузукълукъ иш этилгенди, 2007 жылда айтылгъан кезиуде уа 8793 амалныкъ иш этилген эди.

Битеу аманлыкъ ишледен 2336-сы (33,8 проценти) бек осал эм артыкъда бек осал бузукълукъ ишлеге саналгъандыла. Ачыкъланнган бузукълукъ ишледен 31,1 процентни бек осал эм артыкъда бек осал бузукълукъ ише болгъандыла.

Уллу ёлчемле бла этилген 1001 бузукълукъ иш эсепге алынгнганды. Ала уллу файда тюшюрюю бла байламлы этилгенديле эм 2007 жылны январында-сентябринде болгъанлары бла тенглешдиргенде, 8,2 процентге аздыла.

Бузукълукъ ише этген адамланы ачыкълау 19,6 процентге азайгъанды эм ачыкъланнганларны 2652 болгъандыла. Бузукълукъланы араларында файда тюшюрюр олгъа болмагъанланы 31,3 процентни тиширыла, 18,1 проценти уа алгъан да сюз этилген адамла болгъандыла.

Толу болмагъан шартлагъа кёре, Къабарты-Малкъар Республикада жашаугъанланы саны 2008 жылны 1-чи октябрине 892,2 минг адам болгъанды. 2008 жылны январь-сентябрь айларында республикада 8923 сабий туугъанды эм 5992 адам ёлгени эсепге алынгнганды, 2007 жылда уа, айтылгъан кезиуде, 7985 сабий туугъ, 6292 адам ёлген эди.

Иш хакъ жаны бла болжаллары ётюп тёленмей тургъан борчланы динамикасы (айланы 1-чи кюнлерине)

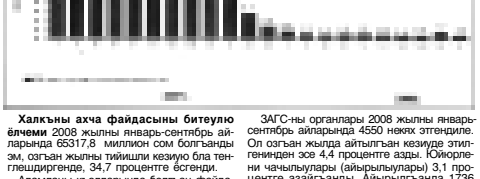

Халкъны ахча файдасыны битеулю ёлчеми 2008 жылны январь-сентябрь айларында 65317,8 миллион сом болгъанды эм, озгъан жылны тийишли кезиую бла тенглешдиргенде, 34,7 процентге ёсгенди.

Адамланы къолларында болгъан файдалары (платёж борчларын тёлегенлерин кетергенден эм хайырланылыучу багъаланы индексларин эсеплегенден сора файдалары) 18 процентге кёбейгенديле. Тюшген файдала этилген ёсорчанладан эсе 14747,4 миллион сомгъа кёп болгъандыла.

2008 жылны январь-сентябрьлеринде эсепленген номинальный орталыкъ айлыкъ иш хакъ (гитче предпринимательствону организацияларын да къошуп) 9110 сом болгъанды эм 2007 жылны тийишли кезиую бла тенглешдиргенде, 33,6 процентге кёбейгенди. Керти иш хакъ (берирге деп жазылгъаны) 15,5 процентге ёсгенди.

Сентябрьде номинальный иш хакъ 9764,3 сом болгъанды эм августдагъы иш хакъ бла тенглешдиргенде , 5,3 процентге, 2007 жылны сентябри бла тенглешдиргенде уа, 37,2 процентге кёбейгенди.

Керти эсеплегенде уа, август бла тенглешдиргенде, ол 3,8 процентге, 2007 жылны сентябри бла тенглешдиргенде, 17,2 процентге кёп болгъанды.

Иш хакъ ишге кёре кёп-аз болгъанлай къалады. Бек уллу иш хакъ финанс организацияладады, бек азы уа – резина эм пластмасса изделияла чыгъаргъан производстволадады, машиналары эм оборудованияны арендагъа бериу сферадады, аныча къумач сокъгъан эм кийим тикген производстволадады.

Халкъны иш бла жалчытхан къырал комитетни орналарында 2008 жылны октябрине официальный халда эсепге алынган ишсизлени саны 25 минг болгъанды. 22 минг адамны ишсиз къалгъанлары ючюн болушлукъ ахча алыр эркинликлери бардыла.

2008 жылны сентябринде иш табаргъа болушлугъуз деп КъМР-ни Халкъны иш бла жалчытхан къырал комитетине ишсиз турган гражданладан 3,5 минги тилек этгенди, аладан 0,7 мингине иш табылгъанды (файда тюшюрюрча иш), ол, 2007 жылны сентябри бла тенглешдиргенде, 69,4 процент чакъльды.

«Роспотребнадзорну» Къабарты-Малкъар Республикада Территорияны управлениясы берген шартлагъа кёре, Къабарты-Малкъар Республикада, 2008 жылны январь-сентябрь айларын, 2007 жылны ол айлары бла тенглешдиргенде, эпидемиология болум, тамакъны эм солуу тамырланы къыйын эм жугъуучу аруруладан ауругъанла 7 процентге азайгъанларыны хайырындан, ири жаныма тюрленгенди. Жылны башындан бери аруруланы битеу торлюлеринден ауругъанланы саны 52,7 минг болгъанды. 2007 жылда январь-сентябрь айлада ауругъанла 56 минг эдиле.

Жугъуучу аруруладан ауругъанланы аралырында, вирус тийип, солуу тамырлары ауругъанла кёп болгъандыла (85,3 процент). Жугъуучу ауур аруруладан чегилери ауругъанла 6,7 процентни, ётюрюк кёмеден ауругъанла – 5,4 процентни тутхандыла. Кескелден, ётюрюк кёмеден, гонореядан ауруп эсепге алынгнгала азайгъандыла.

КъМР-де МВД берген шартлагъа кёре, 2008 жылны январь-сентябрь айларында 6919 бузукълукъ иш этилгенди, 2007 жылда айтылгъан кезиуде уа 8793 амалныкъ иш этилген эди.

Битеу аманлыкъ ишледен 2336-сы (33,8 проценти) бек осал эм артыкъда бек осал бузукълукъ ишлеге саналгъандыла. Ачыкъланнган бузукълукъ ишледен 31,1 процентни бек осал эм артыкъда бек осал бузукълукъ ише болгъандыла.

Уллу ёлчемле бла этилген 1001 бузукълукъ иш эсепге алынгнганды. Ала уллу файда тюшюрюю бла байламлы этилгенديле эм 2007 жылны январында-сентябринде болгъанлары бла тенглешдиргенде, 8,2 процентге аздыла.

Бузукълукъ ише этген адамланы ачыкълау 19,6 процентге азайгъанды эм ачыкъланнганларны 2652 болгъандыла. Бузукълукъланы араларында файда тюшюрюр олгъа болмагъанланы 31,3 процентни тиширыла, 18,1 проценти уа алгъан да сюз этилген адамла болгъандыла.

Толу болмагъан шартлагъа кёре, Къабарты-Малкъар Республикада жашаугъанланы саны 2008 жылны 1-чи октябрине 892,2 минг адам болгъанды. 2008 жылны январь-сентябрь айларында республикада 8923 сабий туугъанды эм 5992 адам ёлгени эсепге алынгнганды, 2007 жылда уа, айтылгъан кезиуде, 7985 сабий туугъ, 6292 адам ёлген эди.

Къырал статистиканы Федеральный службасыны КъМР-де Территориялы органы.

Культура

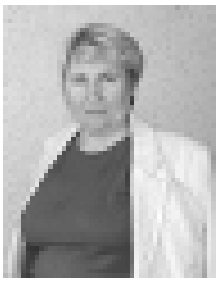

Хайырлы дерсле

Темуккуланы Люба, Къашхатауда музыка школгъа таматалыкъ этип, сабийлени миллет къобузну эм фортепьянону согъаргъа юйретеди. Ол мында ишлегени отуз жылдан атлагъанды.

Бу школда юч тюрлю бёлюм бардыла: фортепьяно, баян эм миллет къобуз. Ары отуз бир сабий жюрюйдю. Ала барысы да, сёзсюз, гордумы бирча тюйюлдюле . Насыпха, фахмулуракълары асламды. Сёз ючюн, Бийкъанланы Мурат, Чеченланы Самира, Локьланы Эльвира эм башхала.

Бийкъанланы Мурат жангъы кеси жюрюйдю баян классха. Аны устазы уа заманын, сынауун да аямай кюрешеди бу сабий бла. Ол дерсле бош кетмегендиле. Жашчыкъ, сайлагъан музыка инструментинде согъаргъа юйрене, уллу жетишимле да этгенди.

Чеченланы Самираны да юлгюге келтирсем, айып болмаз. Бу къызчыкъ музыка школгъа бешинчи жыл жюрюйдю. Ол бир дерсинден къалмагъаны музыканы къалай чексиз сюйгенин кёргюстеди. Самира, къобуз тартыугъа олтурса, кесини жюрек ыразылыгъын билдире, аны тюеклерин сылайды.

Темуккуланы Любадан сора да, музыка школда эки устаз барды. Керменова Фатима Кадыровна Нальчик шахарда музыка училищени бошагъанды. Он жылдан артыкъ болады ол фортепьяно классны бардыргъанды. Сарова Наталья Степановна уа хоровик-дирижёрду, музыканы теориясындан да дерсле береди. Бу устаз Нальчикде Искусстволаны Себер-Кавказ къырал институтун бошагъандан бери ишлейди мында.

Сынаулу устазла окъутхан сабийле, тюрлю-тюрлю эришиулеге, концертлеге да къатышыпт, асламында алчы жерлеге тийишли боладыла.Окъуу жылны ахырында уа музыка школгъа жюрюгенле отчёт концерт кёргюстедиле. Ары кёп адам жыйылады. Сабийлени музыка инструментледе сокъгъанларына залдагъыла сюйюп тынгылайдыла.

АТАБИЙЛАНЫ Танзиля.

Олимпиада-2010

Халны титгендиле

Россейни Олимпиада Комитетини (ОКР) 2010 жылда Ванкуверде бардыряллыкъ къыш Олимпиада оюнлагъа хазырланыу жаны бла штабны биринчи жыйылыуу болгъанды. Ол башлаггынчы ОКР-ны президенти Леонид Тягачёв «Весь спорт» деген агентстволгъа интервьюсунда россейли спортчула оюнлагъа ахыры бла да хазыр болмагъанларын жарсып чертгенди.

Аны айтханына кёре, арт кезиуде къырал эм спорт башчыла Пекингди Олимпиадагъа хазырланыу бла кюрешгенди. Болсада аны хайырын быйыл барыбыз да кёргенбиз. Россейлиле тёрт жыл мындан алгъадан эсе жыйырма майдалгъа да алгъандыла, команда эсепде уа ючюнчю жерге кючден жеттегенديле.

Тягачёвну айтханына кёре, Ванкуверде бизни спортчуларыбыз спортну жаланда бир ненча тюрлюсюнде жеталлыкъдыла жетишимлеге: биатлонда, хоккейде, лыжа чаришде, фигурный катанияда, фристайлда эм сноубордда.

Жыйылыуну кезиюнде уа россейли олимпиадачыларгъа майдал план айтылгъанды. Хар федерация да аны келечилерини къаллай бир саугъа алыр онглары болгъанларын билдиргенди. Анга кёре, ала команда зачётда биринчи жер ючюн эриширге керек боллукъдула. Битеу да Россейни жыйымдыкъ командасы 2010 жылда Олимпиада оюнлада 31 майдал алыргъа муратлыдыла.

Ванкуверде Олимпиада башланыргъа алай кёп заман къалмагъанды – битеу да онтёрт ай. Ол кезиуде жыйымдыкъ командаланы тренерлери, аланы къауумларын тохтаппдырып, спортчуланы тийишли хазыларгъа керек боллукъдула.

Материал Интернетден алынгнганды.

Тюбешиу

Солдан онгнга: Биттирланы Тамара, Моттайланы Светлана, Гуртуланы Салих эм Чабдарланы Ахмат.

Элинги юому - неден да багъалыды

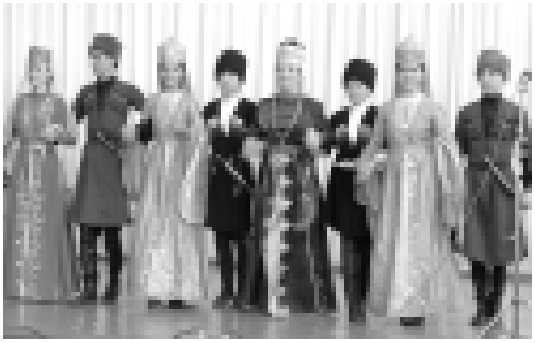

Школ ансамбль тепсейди.

Гуртуланы Салихни 70-жыллыгъын белгилерге аны бир эллилери чакъыргъандыла. 15-чи школну окъуучулары бла устазлары тынгылы концерт программалары бла поэтни сыйын кётюргендиле. Окъуучула аны назмуларын малкъар, орус тилледе ариу окъудула.

Шота Руставелини «Къаплан тери кийген батыр» деген дуниягъа белгили поэмасын бизни тилге Салих кёчюргенин эсге алып, акъ сууу сабийле ол чыгъармадан юзокню сахнада кёргюзтгендиле. Жырла айтханда уа, бу жаны бла керти фахмулары болгъанларын аныкъладыла.

Шота назмуларына кёре этилген «Реченка Белоречеанка» деген жырны окъуучула айтханда, залдагъылы аразыльыкъларын къызыу къарсла бла билдиргендиле.

Башха авторланы чыгъармалары тауча бютюн ариу эшитилгенлерин поэзиядан хаэна хапарлары болмагъанла да ангыларыкъ эдиле. Элине, анда жашагъанлагъа да атап жазгъан тизгинлени да эсге салдыла сабийле.

Ол кюн поэтни биргесине келген кюнакълагъа да сёз берилген эди.

- Салих адабиятыбызгъа кёп къыйын салгъан жазыучуларыбыздан бириди, - дегенди КъМКъУ-ну устазланы усталыкъларын ёсдюрген институтунда ишлеген Борчаланы Азрет. – Гурту улуну жазгъан тематикасына къарасанг, анда сюймекликни, жигитликни, ариулукъну, ата-анагъа хурмет этиную юсюнден да кёп зат барды. Сау болугъуз, Салихни къуурмачына кюшумчулукъ этгенигиз ючюн.

- Бу бола тургъан ишде да Салихни поэзиясы бизни биригдирген эгенди, - дегенди журналист эм назмучу Моттайланы Светлана. Филология илмуланы доктору Биттирланы Тамара, юбилей, газетде ишлей, китап басмалаугъа да кёп къыйын салгъанлыгъын юсюнден айтханды. Назмучу жамауат жашаугъа да къыйынды.

Келген кюнакълагъа ыспас сёзюн элни администрациясыны башчысы Чабдарланы Ахмат, школну директору Бабаланы Зоя да айтхандыла.

Ахыры да Гуртуланы Салих школну устазларына, окъуучуларына да аразылыгъын билдиргенди эм сабийлеге китапларын саугъагъа бергенди.

МАМАЙЛАНЫ Алий.
Суратла авторнудула.

Конкурс

Къатышыгъыз, кесигизни сынагъыз

РФ-ни субъектлерини къыралы власть органларына Къырал Дума бла бирге ишлеулерини чеклеринде КъМР-ни Парламентини Билим бериу, илму эм саулукъ сакълау жаны бла комитети КъМР-ни Билим бериу эм илму министерствосу бла бирге билим бериу эм илму учреждениялары аларында «Мени законла жаращдыруда баллымчылыгъым» деген темагъа бек ахшы ишни сайлау жаны бла Битеуроссей тёртюнчю конкурсну бардырыугъа болушлукъ этер мурат бла республикалы эришиуле къурарыкъды.

Анга 14-ден 30-гъа дери жыллары толгъан школчула, студентле, аспирантла, жаш специалистле эм башхала къатышырыгъа боллукъдула.

Конкурс юч тур бла ётеригди. Биринчиси сайлау турду, ала хар жерде кеслери аларына бардырыллыкъдылар. Экинчи тургъа уа алгъада бардырылгъан сайлаудан ётген эм билим бериу учреждения, илму организация, жер-жерли самоуправлениялану органлары неда къырал властны органлары къабыл кёрген ише жиберилликдиле.

Конкурсха жибериллик ишлеге алгъадан къарагъан учреждениялану, организацияланы, башха органланы башчылары конкурс материалланы Конкурсну къурау комитетине электронный почта бла неда связьны учреждениялареры юслери бла 31-чи мартха дери тапдырыргъа керекдиле.

Заочный турну итогларына кёре уа 2009 жылда майда Конкурсну ахыргъы кезиую – «Мени законла жаращдыруда башламчылыгъым» деген Битеуроссей жаш тёлю форум бардырыллыкъды. Хорлагъанла кимле болгъанлары анда тохташдырыллыкъдылы.

Конкурсну итогларына кёре уа анга къатышханлану ишлерини тезислерини жыйымдыгъы жаращдырылыкъды. Хорлагъанла, аланы илму башчылары дипломла бла саугъаланырыкъдыла. Хорлагъанлагъа, аланы кеслерини тилеклери болса, бийик окъуу юйлеге кирирге болушурукъ рекомендациялы письмола берилликдиле.

Конкурс материалланы Конкурсну къурау комитетине тюбонде кёргюзтюлген адрес бла жиберигизни тилейбиз. Конвертлени тышларында «На конкурс «Моя законотворческая инициатива» деген жазыу болургъа керекди.

Къурау комитетни адреси: **129090, Москва шахар, Щепкин атлы орам, 22, 21-22 номерли офис, НС «Интеграция»**.

Конкурсну юсюнден къошакъ информацияны билирге сюйгенле бу номерли телефонлагъа сёлешсинле: 42-49-16 (Нальчик шахарда), (495) 688-21-85 эм (495) 684-82-47 (Москва шахарда).

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

МИСС СТУДЕНЧЕСТВО

Байчеккуланы Саида - эм хунерли

26-чы ноябрьде Музыка театрда «Мисс студенчество-2008» деген жаш тёлю проект бардырылгъанды. Анда алты окъуу юйден онжети къыз эм сейирлик, эм акъыллы, эм фахмулу деген атха тийишли болур ючюн эришгендиле. Жыйылгъанланы араларында бек хунерлиге КъМКъУ-ну педагогика колледжини студенткасы Байчеккуланы Саида саналгъанды. Анга иллюла сатхан тюкен багъалы саугъа этгенди.

«Приз зрительских симпатий» деген саугъаны Анастасия Изрядовагъа тийишли кёргендиле. Бу къызгъа «Домо» тюкен ЖК-телевизор бергенди. «Мисс очарование» Мадина Докшокова болгъанды, аны «Домо» тюкен аш юйге салыныучу комбайн бла саугъалагъанды. «Мисс студенчество-2008» деген сыйлы атха уа Данита Даурова тийишли болгъанды. Анга саугъагъа «Домо» тюкен юй кинотеатр бергенди.

Битеу да бу конкурс къалай хазырланнганыны юсюнден айтханда, ол бек эригиулю болгъанын чертирге боллукъду. Башланнган да, айтылгъаныча, сагъат жетиде угъай, сегизни жарымында этгенди. Оннга дери баргъан конкурсда бир-эки номер болмаса, къарар зат жокъ эди.

Анга бек сейир этгчады, нек дегенде алгъаракъда Профсоюзланы дворецинде бардырылгъан «Суперстудент-2008» деген конкурс бек бийик даражада къуралгъан эди. «Визитная карточка» конкурсда хар бирини къалай сёлешгени, кесини эс бура билгени ачыкъ болуп къалгъан эди. Тепсеу конкурсда тепсеген, спорт конкурсда уа хар бири да не зат эте билгенин кёргюзтген эдиле.

Жарсыугъа, «Мисс студенчество-2008» проектге толуусунлай къаргъан адам окъуна анга къатышханланы юслеринден хазна зат билаллыкъ тюйюл эди. «Спорт» конкурсда къызла барысы да бирге, алгъа тогъайла бла, ызы бла скакалкала бла чыгъып, сахнада ары-бери баргъандыла. Андан аланы спортха итиниуюклерини, сюймекликлерини юсюнден не зат билирге боллукъду? Бир зат да угъай.

Конкурсантканы фахмуларын ачыкъларыкъ конкурсха ала кеслери хазырлангандыла. Мында да, Байчеккуланы Саиданы жырлагъанындан сора, энчи белгилерча бир зат да кёргюзтмегенди.

Къызланы акъыллылыкъларын ачыкъларыкъ конкурс бир кесек эригиулюкню чачхан эди. «Тиширыуну жашауну магъанасы, аны баш борчу неди?» - деген соругъа Байчеккуланы Саида: «Юйню жыйыу, быстыр жууу», - деп жууаплагъанды. Башха къызла бу оюмну терсге санагъандыла. Кёбюсю тиширыуну баш борчу аналыкъды дегендиле. Ачыкъ айтханда, аналыкъ асламысында юй жыйыу, быстыр жууу, аш этиудю, нек дегенде бу жумушла заманында эм тынгылы этилмеселе, сабийни жунчуругъу кимге да баямды.

«Сизни жангы законла чыгъарырга онгуръуз болса, бек алгъа не затны тюрлендирлик эдигиз?» - деген соругъа Байчеккуланы Саида: «Абаданланы пенсиялары кётюрлюк эдим, сора атылып къалгъан сабийлеге детдом ишлет, алагъа болушургъа уа фонд ачарыкъ эдим», - дегенди.

Башха къызла да социальный сферагъа энчи зс буруукъ эдик, дегендиле. Мадина Докшокова уа: «Нальчикде багъала Москвадачадыла, иш хакъ а – болмагъанча аз. Иш хакъгъа кёре болургъа керекдиле багъала да, неда багъала энди тюшерик тюйюл эселе, иш хакъ кётюрюлюрге керекди», - дегенди.

Проектни белгили жырчыла эм КВН командаланы номерлери байыкъландыргъандыла.

Быллай жаш тёлю проект Нальчикде угъай, битеу да Шимал Кавказда биринчи кере болгъанды. Баям, кемчиликле да аны ючюн кёбюрек болур эдиле. Саугъалау бошалгъанлай, Байчеккуланы Саидагъа тюбел, къысха интервью алгъанбыз.

- Саида, сен быллай конкурслагъа биринчи кереми къатышаса?

- Хау, биринчи кере. Кертисин айтханда, онжети къыздан финалгъа чыкъгъан бешисини санына киргениме бек сейир этгенме. «Мисс Талант» деген номинацияда хорлагъаным манга бек уллу саугъады. Залда анам, жууукъларыбыз, тенглерим бар эдиле. Барыбыз да бек къуурангъанбыз.

- Жырларгъа сени ким юйретгенди?

- Сабийлигимден бери жырлайма. Биринчи номерли искусстволаны школуна «вокал» бёлюмге жюрюп тургъанма, аны жетишимли бошагъанма. Алгъа устазым Амир Укулов эди, бусагъатда ол КъМКъУ-ну «Амикс» жыр театргъа башчылыкъ этеди. Экинчи устазым Валерий Кайцуков болгъанды.

- Бюгюн, сени жырлагъанынгдан сора, бу жаш тёлю проектде бир сейир зат да болмагъанды. Сени концертлеге нек къатышмайса?

- Бек сюйюп къатышырыкъ эдим, чакъырмайдыла ансы. Продюсер Аслан Лиев болуушургъа айтханды, заман кёргюстюр, бирге ишлеп башласакъ.

- Быллай бир жырларгъа сюйюп тургъанлай, педагогика колледжде тыш къыраллы тиллени факультетине нек киргенсе? Искусстволаны училищесинде вокалгъа нек бармагъанса?

- Ачыкъ айтханда, анамы айтханын этип баргъанма педагогика колледжге. Алай, бу окъууму бошагъанлай, Москвада Гнесинкагъа кирирге сюеме. Анамы ыразы этер ючюн а, дагъыда бир башха усталыкъгъа да окъурукъ болурма.

- Жууукъларынгда, сенден сора, музыканы сюйген адам бармыды?

- Мен Байчеккуланы Абидинни (жаннетли болсун) туудугъума. Баям, аппамы къаны билдире болур кесин. Анамы атасы Жеттеланы Камалны туугъан къарындашы уа бизни белгили композиторубуз Мустафидиу. Бу эки композитор да кёп иги жырла жазгъандыла. Мен не аз да алагъа ушасам, бек къууанырыкъ эдим.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алгъанды.

ЗАКОН

Жууапсызлыкъны ахыры - къаугъады

Чегем районну прокуратурасы июль айда «Чегемспецавтохозяйство» муниципальный унитар предприятие урууну законодательство къалай толтургъанын тинтгенди эм адамларына иш хакъ тёлеуде борчу болгъанын тохташдырыгъанды. 2008 жылда 4-чю июньда прокуратура ол организацияны оноучусуна къатты эсгертгенди, айны ичинде законнга бузукълыкъ этгенин тюзетирин излегенди. Аны бла бирге РФ-ни Административ низамгъа бузукълыкъ этиную кодексини 5.27-чи статьясыны 1-чи кесегине кёре оноучугъа тазир салынгданды.

2008 жылда сентябрьде да «Чегемспецавтохозяйство»да контроль халда жангыдан тинтиуле бардырылгъандыла. Аланы кезиуюнде иш хакъ тёлеуде борч кетериллегени ачыкъланнганды. Аны апайлагъы уа Чегем шахары администрациясыны «Чегемспецавтохозяйство» бла этген келишимин толтурмагъаны тамаманнган иш ючюн хакъ тёлемегени бла байламлыды.

«Чегемспецавтохозяйство» муниципальный унитар предприятие, келишим этип, Чегем шахарда арбазланы сыйпайды, тизгин жыяды. Ол санда Бахсан шоссе эм Набережная орамлада жаяу жолчукъланы, жол тюбю бла ётген жерни сыйпайды. Чегем сууну жагъалаларында кир-кипчикни кетереди. Ол ишле ючюн Чегем шахарны администрациясы хакъ тёлерге борчланнганды. Алай ол борчун толтурмайды. Аны ючюн «Чегемспецавтохозяйство», Чегем шахарны администрациясындан борчун толтурулун излей, дау этип, Арбитраж сюдге кёп кере баргъанды.

Алай «Чегемспецавтохозяйство» предприятияны жанындан да терсликле жиберилген кезиуле болгъандыла. Сёз ючюн, прокурор тинтиулени кезиюнде ачыкъланнганына кёре, Бахсан шоссе эм Набережная орамлада 2008 жылда 1-чи июньдан 10-чу июньгъа дери кезиуде тизгин жайылмагъанды, эки орам да сыйпалмагъанды. Андан сора да, иш хакъны тёленмегени ол организацияны кесини урууу борчларын толтурмагъанын кёргюзтюп турады.

Районну прокуратурасы, законнга бузукълыкъла этилгенлерин ачыкълап, «Чегемспецавтохозяйство» муниципальный унитар предприятияны директоруна эм Чегем шахарны администрациясыны башчысына законлагъа этилген бузукълыкъланы кетирирге деп буюргъанды эм экисине да къаты эсгертгенди. Аны бла бирге прокурор Чегем шахарны администрациясыны башчысыны ишине уллу кёллю болгъаны ючюн эм ачыкъланнган терсликлени кетериую излеп, сюдге заявление бергенди.

З. АДИЖЕВА,
Чегем районну прокуроруну болушлукъчусу, 3-чю классны юрист.

Эс бурутьуз!

Аманлыкъчы изленеди

Быйыл 16-чы ноябрьде сагъат 16 бла белгили болмагъан водитель, биз акъыл этгенден, ГАЗ-33021 автомашина бла Головко-Хуранов орамланы мюйюшюнде жаяу адамны басып, къачып кетгенди. Ачыгъан адам республикалы клиника больницагъа эльтилинненди.

Биз республиканы жамауатындан тилейбиз, ол аварияны кёрген, аманлыкъчыны билген бар эсе, бу телефонлагъа сёлеширлерин:

96-33-44, 49-57-29, 49-56-99 неда **02**-гъа.

Нальчикде УВД-ны жол-патруль службасыны энчи батальону.

2008 жылда декабрь айда беш уахты намаз къылыуну заманы

Ыйыкъны кюнлери	Айны кюнлери	Эрттен намаз	Кюн чыкъгъан заман	Тюш намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жассы намаз
Баш	1	05:49	07:20	12:05	14:22	16:31	18:10
Геуюрге	2	05:50	07:21	12:05	14:22	16:31	18:10
Бараз	3	05:52	07:22	12:06	14:22	16:30	18:10
Орта	4	05:53	07:23	12:06	14:21	16:30	18:10
Байрым	5	05:54	07:24	12:07	14:21	16:30	18:09
Шабат	6	05:55	07:25	12:07	14:21	16:30	18:09
Ыйых	7	05:56	07:26	12:07	14:21	16:29	18:09
Баш	8	05:57	07:27	12:08	14:21	16:29	18:09
Геуюрге	9	05:58	07:28	12:08	14:21	16:29	18:09
Бараз	10	05:58	07:29	12:09	14:21	16:29	18:09
Орта	11	05:59	07:30	12:09	14:21	16:29	18:09
Байрым	12	06:00	07:31	12:10	14:22	16:29	18:09
Шабат	13	06:01	07:32	12:10	14:22	16:30	18:09
Ыйых	14	06:02	07:32	12:11	14:22	16:30	18:09
Баш	15	06:03	07:33	12:11	14:22	16:30	18:09
Геуюрге	16	06:03	07:34	12:12	14:23	16:30	18:10
Бараз	17	06:04	07:34	12:12	14:23	16:30	18:10
Орта	18	06:05	07:35	12:13	14:23	16:31	18:10
Байрым	19	06:05	07:36	12:13	14:24	16:31	18:11
Шабат	20	06:06	07:36	12:14	14:25	16:32	18:11
Ыйых	21	06:06	07:37	12:14	14:25	16:32	18:12
Баш	22	06:07	07:37	12:15	14:26	16:33	18:12
Геуюрге	23	06:07	07:38	12:15	14:26	16:33	18:13
Бараз	24	06:08	07:38	12:16	14:27	16:34	18:13
Орта	25	06:08	07:39	12:16	14:27	16:34	18:14
Байрым	26	06:08	07:39	12:17	14:28	16:35	18:14
Шабат	27	06:09	07:39	12:17	14:29	16:36	18:15
Ыйых	28	06:09	07:40	12:18	14:29	16:36	18:16
Баш	29	06:09	07:40	12:18	14:30	16:37	18:17
Геуюрге	30	06:09	07:40	12:19	14:30	16:38	18:17
Бараз	31	06:10	07:40	12:19	14:30	16:39	18:18

КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясы.

КУХНИ ГЕРМАНИИ
Безупречное качество
Доступное каждому.
Адрес: ул Ленина д. 29, ул. Шогенцукова д. 29
телефоны: 420-720, 773-812

УЧРЕДИТЕЛЬ:ЛЕ:КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АЛИКАЛАНЫ Владимир, АППАЙЛАНЫ Музафар (баш редакторну орунбасары), БЕППАЙЛАНЫ Муталип (баш редакторну орунбасары), БИТТИРЛАНЫ Аминат,ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪУЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - **42-63-01**. Баш редакторну орунбасарлары - **42-38-21**, **47-26-22**. Жууаплы секретарь - **42-66-85**
Секретариат - **40-93-62**. Корректорда - **42-63-52**

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамауат-политика жашауну бёлюмю- **42-67-68**,**42-24-02**.
Экономиканы бёлюмю - **42-66-73**.
Культураны бёлюмю - **42-75-82**.
Социальный политиканы бёлюмю - **42-66-76**, **47-27-59**.
Жангылыкъланы бла спортну бёлюмю - **47-26-39**, **42-66-71** .
Письмоланы, рекламаланы эм билдириулени бёлюмю - **42-37-94**.
Тилманчланы бёлюмю-**47-31-28**. Сурат алыучу бёлюм - **42-68-72**.
Бухгалтерия - **42-30-87**
Операторда -**47-26-28, 42-39-65.**

Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн, Россий Федерациясы басманы юсюнден Законуна тийишлиликде, материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпню алмайды.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июньда регистрация этилгенди.
Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Культура эм информация коммуникацияла министерствосуну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет 1905 жылда Революция атлы республикалы полиграфкомбинатда басмаланнганды, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связьны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: **42-06-51, 42-19-97**

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: **42-69-34**

Номерге графикге кёре 19 сагъатда къол салынады. 21.00 сагъатда къол салынгданды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Таппасханланы Аминат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары; Ахматланы Шахида (2 - чи бет), Акшуулану Фируза (1-чи бет), Зеззаланы Лида (3-чю бет), Бийчеккуланы Жаннета (4-чю бет) - корректорла.

Тиражы 3850 экз. Заказ № 3950

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5